

۱- معادل معنایی کلمه‌های «بخشش، مطیع، هوشیار کردن، جعبه» به ترتیب، در کدام گزینه آمده است؟

الف) آفرینش، همه تنبیه خداوند دل است	دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار
ب) عقل، حیران شود از خوشه زرین عنب	فهم، عاجز شود از حقه یاقوت انار
ج) پاک و بی‌عیب خدایی که به تقدیر عزیز	ماه و خورشید مسخر کند و لیل و نهار
د) نعمت، بار خدایا، ز عدد بیرون است	شکر انعام تو هرگز نکند شکرگزار

۱) د، ج، الف، ب

۲) د، ج، ب، الف

۳) الف، ب، ج، د

۴) ب، ج، الف، د

۲- در کدام گزینه، آثار به ترتیب قرن تألیف، آمده است؟

(۱) کارنامه بلخ، گلستان، حلیقه الحقیقه

(۲) شاهنامه، کارنامه بلخ، بوستان

(۳) گلستان، حلیقه الحقیقه، شاهنامه

(۴) سیرالعباد الی المعاد، شاهنامه، بوستان

۳- با توجه به دو بیت داده شده زیر، کدام گزینه درست بیان شده است؟

«که تواند که دهد میوه الوان از چوب؟
عقل، حیران شود از خوشه زرین عنب
یا که داند که برآرد گل صدبرگ از خار
فهم، عاجز شود از حقه یاقوت انار»

(۱) یک ترکیب وصفی دیده می شود.

(۲) دو ضمیر پرسشی و پنج حرف اضافه وجود دارد.

(۳) همه فعل ها، مضارع هستند.

(۴) «که» در همه ابیات، در مفهوم «چه کسی» است.

۴- آرایه‌های روبه‌روی کدام بیت درست ذکر نشده است؟

(۱) سعدیا، راست روان گوی سعادت بردند

(۲) عقل، حیران شود از خوشه زرینِ عنب

(۳) پاک و بی‌عیب خدایی که به تقدیر عزیز

(۴) تا کی آخر چو بنفشه، سر غفلت در پیش؟

راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار (تشبیه، تشخیص)

فهم، عاجز شود از حقهٔ یاقوت انار (تشخیص، تشبیه)

ماه و خورشید مُسخر کند و لیل و نهار (تضاد، تلمیح)

حیف باشد که تو در خوابی و نرگس، بیدار (کنایه، جناس)

۵- مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

(۱) این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود

(۲) هان ای دل عبرت بین، از دیده عبر کن، هان

(۳) هر گل نوز گلرخی یاد همی کند ، ولی

(۴) گر ندهد داد خلق، دادگر خاک

هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار

ایوان مداین را آینه عبرت دان

گوش سخن شنو کجا، دیده اعتبار کو؟

دادگر آسمان بگیرد از او داد

۶- مفهوم کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

(۱) جهان، متّفق بر الهیّتش

(۲) نه بر اوج ذاتش پرد مرغ وهم

(۳) نه ادراک در گُنه ذاتش رسد

(۴) قومی متفکّرند اندر ره دین

فرو مانده از گُنه ماهیّتش

نه در ذیل وصفش رسد دست فهم

نه فکرت به غور صفاتش رسد

قومی به گمان فتاده در راه یقین

۷- مفهوم بیت: «پاک و بی‌عیب خدایی که به تقدیر عزیز / ماه و خورشید مسخر کند و لیل و نهار» در کدام گزینه بهتر بیان شده است؟

تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری
نیست گوشی که همی نشنود آوای تو را
دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار
فروزنده ماه و ناهید و مهر

(۱) ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند
(۲) دیده‌ای نیست نبیند رخ زیبای تو را
(۳) آفرینش، همه تنبیه خداوند دل است
(۴) خداوند کیهان و گردان سپهر

۸- نقش دستوری کدام واژهٔ مشخص شده نادرست است؟

(۱) بامدادی که تفاوت نکند <u>لیل و نهار</u>	خوش بود دامن صحرا و تماشای بهار (قید)
(۲) تا کی آخر چو <u>بنفشه</u> سر غفلت در پیش	حیف باشد که تو در خوابی و نرگس، بیدار (متمم)
(۳) پاک و بی‌عیب خدایی که به تقدیر عزیز	ماه و خورشید مسخر کند و <u>لیل و نهار</u> (مفعول)
(۴) تا قیامت سخن اندر کرم و رحمت او	همه گویند و <u>یکی</u> گفته نیاید ز هزار (نهاد)

۹- از میان ترکیب‌هایی که زیرشان خط کشیده‌ایم، کدام یک با ترکیب‌های دیگر متفاوت است؟

(۱) ای دل، ار سیل فنا بنیاد هستی بر کند

(۲) سعدیا راست روان گوی سعادت بردند

(۳) تا کی آخر چو بنفشه سر غفلت در پیش

(۴) تا چند منزوی در کنج خلوتی؟

چون تو را نوح است کشتیان، ز طوفان غم مخور

راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار

حیف باشد که تو در خوابی و نرگس بیدار

در بسته تا به کی در محس تنی؟

۱۰- معنای «که» در بیت: «نباید بدو نیز اندیشه راه/ که او برتر از نام و از جایگاه» با همین معنا در کدام بیت یکسان است؟

(۱) آفرینش، همه تنبیه خداوند دل است

(۲) این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود

(۳) که تواند که دهد میوه الوان از چوب؟

(۴) سعدیا، راست روان گوی سعادت بردند

دل ندارد که ندارد به خداوند اقرار

هر که فکرت نکند، نقش بود بر دیوار

یا که داند که برآرد گل صد برگ از خار؟

راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار

۱۱- کدام بیت «تحمیدیّه» (= مناجات و حمد خداوند) نیست؟

(۱) بی یاد تو نیست هیچ مرغی

(۲) سیمرغ و عقاب و باز و شاهین

(۳) هرگز نرسد به منزل عشق

(۴) فریب جهان را مخور، زینهار

در سبزه و باغ و بوستان ها

ذکر تو کند در آشیان ها

بی بدرقه تو کاروان ها

که در پای این گل، بود خارها

۱۲- کدام بیت، با بقیه ارتباط معنایی ندارد؟

(۱) چندین هزار منظر زیبا بیافرید

(۲) همت بلند دار که نزد خدا و خلـق

(۳) کاخ بزرگ ملوک رفته، نظـر کن

(۴) این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود

تا کیست کاو نظر ز سر اعتبار کرد

باشد به قدر همت تو، اعتبار تو

آنچه بد از خشت خام و آنچه ز پولاد

هر که فکرت نکند، نقش بود بر دیوار

۱۳- کدام بیت به آیه «لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ» اشاره دارد؟

- 1) توانا بود هر که دانا بود
 - 2) به نام خداوند جان و خرد
 - 3) به بینندگان، آفریننده را
 - 4) خداوند نام و خداوند جای
- ز دانش، دل پیر، برنا بود
- کزین برتر اندیشه برنگذرد
- نبینی، مَرَنجان دو بیننده را
- خداوند روزی ده رهنمای

۱۴- بیت زیر چند جمله دارد؟

«ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی

(۱) چهار

(۲) هفت

(۳) شش

(۴) پنج

نروم جز به همان ره که توام راه‌نمایی»

۱۵- معنی «رفتار» در بیت زیر به کاربرد آن در کدام گزینه نزدیک‌تر است؟

«سعدیا راست روان، گوی سعادت بردند راستی کن که به منزل نرسد کج رفتار»

(1) چون که بشنید از زن آن گفتار

(2) رفتارِ دوستان به تو باری اثر کند

(3) شتر پیشی گرفت از من به رفتار

(4) تو خود آن چه باشد سزاوار، کن

گفت: «شرمنده‌ام از این رفتار»

آری مؤثر است، محیط جهان به ما

که بر من بیش از او بار گران است

به شأن خدایت رفتار کن

زبان و ادبیات فارسی

استاد طالب تبار

- با توجه به شعر زیر از سعدی به پرسش‌های «۱» تا «۵» پاسخ دهید.
 - (۱) ای نفس اگر به دیده تحقیق بنگری / درویشی اختیار کنی بر توانگری
 - (۲) ای پادشاه شهر چو وقت فرا رسد / تو نیز با گدای محلهت برابری
 - (۳) گر قدر خود بدانی قدرت فزون شود / نیکو نهاد باش که پاکیزه پیکری
 - (۴) ای مرغ پای بسته به دام هوای نفس / کی بر هوای عالم روحانیون پری؟
 - (۵) آن راه دوزخ است که ابلیس می‌رود / بیدار باش تا پی او راه نسپری
 - (۶) در صحبت رفیق بدآموز همچنان / کاندرا کند دشمن آهخته خنجری
 - (۷) یار درخت علم ندانم مگر عمل / با علم اگر عمل نکنی ، شاخ بی‌بری
- (آهخته : برکشیده ، برآورده)

۱- در ابیات داده شده برای کدام واژه هم خانواده نمی‌بینند؟

(۱) معامله (۲) ارواح (۳) مصاحبت (۴) فراق

- با توجه به شعر زیر از سعدی به پرسش‌های «۱» تا «۵» پاسخ دهید.
 - (۱) ای نفس اگر به دیده تحقیق بنگری / درویشی اختیار کنی بر توانگری
 - (۲) ای پادشاه شهر چو وقت فرا رسد / تو نیز با گدای محلهت برابری
 - (۳) گر قدر خود بدانی قدرت فزون شود / نیکو نهاد باش که پاکیزه پیکری
 - (۴) ای مرغ پای بسته به دام هوای نفس / کی بر هوای عالم روحانیون پری؟
 - (۵) آن راه دوزخ است که ابلیس می‌رود / بیدار باش تا پی او راه نسپری
 - (۶) در صحبت رفیق بدآموز همچنان / کاندر کمند دشمن آهخته خنجری
 - (۷) یار درخت علم ندانم مگر عمل / با علم اگر عمل نکنی ، شاخ بی‌بری
- (آهخته : برکشیده ، برآورده)

۲- در کدام یک از گروه‌های اسمی مشخص شده، مضاف‌الیه دیده نمی‌شود؟

(۱) وقت

(۲) مرغ پای بسته

(۳) صحبت رفیق بدآموز

(۴) بار درخت علم

▪ با توجه به شعر زیر از سعدی به پرسش‌های «۱» تا «۵» پاسخ دهید.

- (۱) ای نفس اگر به دیده تحقیق بنگری / درویشی اختیار کنی بر توانگری
 - (۲) ای پادشاه شهر چو وقت فرا رسد / تو نیز با گدای محلهت برابری
 - (۳) گر قدر خود بدانی قدرت فزون شود / نیکو نهاد باش که پاکیزه پیکری
 - (۴) ای مرغ بای بسته به دام هوای نفس / کی بر هوای عالم روحانیون پری؟
 - (۵) آن راه دوزخ است که ابلیس می‌رود / بیدار باش تا پی او راه نسپری
 - (۶) در صحبت رفیق بدآموز همچنان / کاندر کمند دشمن آهخته خنجری
 - (۷) بار درخت علم ندانم مگر عمل / با علم اگر عمل نکنی ، شاخ بی‌بری
- (آهخته : برکشیده ، برآورده)

۳- در کدام بیت نقش دستوری «مسند» یافت نمی‌شود؟

- (۱) بیت دو (۲) بیت سه (۳) بیت یک (۴) بیت هفت

▪ با توجه به شعر زیر از سعدی به پرسش‌های «۱» تا «۵» پاسخ دهید.

- (۱) ای نفس اگر به دیده تحقیق بنگری / درویشی اختیار کنی بر توانگری
 - (۲) ای پادشاه شهر چو وقت فرا رسد / تو نیز با گدای محلهت برابری
 - (۳) گر قدر خود بدانی قدرت فزون شود / نیکو نهاد باش که پاکیزه پیکری
 - (۴) ای مرغ بای بسته به دام هوای نفس / کی بر هوای عالم روحانیون پری؟
 - (۵) آن راه دوزخ است که ابلیس می‌رود / بیدار باش تا پی او راه نسپری
 - (۶) در صحبت رفیق بدآموز همچنان / کاندر کمند دشمن آهخته خنجری
 - (۷) بار درخت علم ندانم مگر عمل / با علم اگر عمل نکنی ، شاخ بی‌بری
- (آهخته : برکشیده ، برآورده)

۴- در کدام ابیات به ترتیب «تشبیه» و «تشخیص» می‌بینید؟

(۱) بیت هفت - بیت چهار

(۲) بیت دو - بیت هفت

(۳) بیت یک - بیت دو

(۴) بیت هفت - بیت سه

۵- مفهوم کدام گزینه به هیچ یک از ابیات ارتباطی ندارد؟

- (۱) با بدان کم نشین که صحبت بد / گرچه پاکی تو را پلید کند
- (۲) چو کسب علم کردی در عمل کوش / که علم بی عمل زهری است بی نوش
- (۳) شادی مجلسیان در قدم و مقدم توست / جای غم باد هر آن دل که نخواهد شادت
- (۴) ما همه یک گوهریم یک خرد و یک سریم / لیک به هنگام مرگ پیر و جوان یک سریم

۶- در کدام گزینه نقش هر دو واژه درست نوشته شده است؟

(۱) رفیق بد عامل ویرانگری و همدم نیکوخال باعث شکل‌گیری شخصیت متعالی انسان است.
(مسند - صفت)

(۲) سرانجام معلم شایسته‌ای برای من پیدا کردند. (نهاد - متمم)

(۳) دامنه کنجکاوی و تحقیقاتم وسیع‌تر می‌گشت. (مفعول - مسند)

(۴) حافظ به ما خوب زیستن و شاد زیستن می‌آموزد. (نهاد - مصدر)

۷- متضاد کدام واژه در دو بیت زیر دیده نمی‌شود؟

«هان مشو نومید، چون واقف نه‌ای از سرّ غیب / باشد اندر پرده بازی‌های پنهان غم‌مخور
گرچه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید / هیچ راهی نیست کان را نیست پایان
غم‌مخور»

(۱) عیان (۲) ناآگاه (۳) آخر (۴) قریب

۸- در کدام گزینه «تشبیه» نمی‌بینید؟

- (۱) به این ترتیب کم‌کم کلید زبان را در دست گرفتم و آن را با اشتیاق به کار انداختم.
- (۲) بدین طریق در زندان خاموشی من شکسته شد اما نه در مدت کم.
- (۳) امتحانات، بزرگ‌ترین دیوهای وحشتناک زندگی دانشگاهی من بودند.
- (۴) به نظر من در هر یک از ما به نحوی استعداد ادراک زیبایی‌ها نهفته است.

۹- کدام بیت «تخلّص» نیست؟

- (۱) این سخن پروین نه از روی هواست / هر کجا نور است ز انوار خداست
- (۲) شهریارا بی حبيب خود نمی‌کردی سفر / این سفر راه قیامت می‌روی تنها چرا
- (۳) دوستان گویند سعدی خیمه بر گلزار زن / من گلی را دوست می‌دارم که در گلزار نیست
- (۴) صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را / که سر به کوه و بیابان تو داده‌ای ما را

۱۰- در کدام بیت «جان بخشی» دیده نمی‌شود؟

(۱) عقل پرسید که دشوارتر از کشتن چیست؟ / عشق فرمود فراق از همه دشوارتر است

(۲) تا آینه از خوبی خود باخبرت کرد / خود را نگرانی و جهانی نگرانت

(۳) ای نسیم سحر آرامگه یار کجاست / منزل آن مه عاشق گش عیار کجاست؟

(۴) مرا از انجمن در گوشه خلوت نشانیدی / ولی با مدعی خوش خلوتی در انجمن داری

۱۱- در کدام بیت «مخفف» دیده نمی‌شود؟

- (۱) سفر دراز نباشد به پای طالب دوست / که خار دشت محبت گل است و ریحان است
- (۲) قادری بر هر چه می‌خواهی مگر آزار من / زان که گر شمشیر بر فرقم نهی آزار نیست
- (۳) نه آبروی که گر خون دل بخواهی ریخت / مخالفت نکنم آن کنم که فرمان است
- (۴) همه را دیده در اوصاف تو حیران ماندی / تا دگر عیب نگویند من حیران را

۱۲- مفهوم کدام گزینه متفاوت است؟

- (۱) یار بی پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی الابصار
- (۲) این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود / هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار
- (۳) به نزد آنکه جانش در تجلی است / همه عالم کتاب حق تعالی است
- (۴) با فروغ آفتاب روی او / شمع گردون کمتر از پروانه است

۱۳- کدام گزینه با پیام بیت «منشین با بدان که صحبت بد / گرچه پاکی تو را پلید کند» ارتباط بیشتری دارد؟

- (۱) همنشین تو از تو به باید / تا تو را عقل و دین بیفزاید
- (۲) از این مثنی رفیقان ریایی / بریدن بهتر است از آشنایی
- (۳) طلب کردم ز دانایی یکی پند / مرا فرمود با نادان مپیوند
- (۴) بیاموزمت کیمیای سعادت / ز هم صحبت بد جدایی جدایی

۱۴- در کدام گزینه دو عبارت ارتباط معنایی ندارند؟

- (۱) هر که در پیش سخن دیگران افتد، تا مایهٔ فضلش بدانند، پایهٔ جهلش معلوم کند.
آدمی باید که بسیار نگوید و سخن دیگری به سخن خود قطع نکند.
- (۲) در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم / سرزنش‌ها گر کند خار مگیلان ، غم مخور
گر در طلب رنجی ما را برسد شاید / گر عشق حَرَم باشد سهل است بیابان‌ها
- (۳) همای اوج سعادت به دام ما افتد / اگر تو را گذری بر مقام ما افتد
اندک‌اندک کار من بالا گرفت و ترقی کرد.
- (۴) دادند دو گوش و یک زبانت ز آغاز / یعنی که دو بشنو و یکی بیش مگوی
آدمی باید که بسیار نگوید.

۱۵- کدام گزینه اطلاعات نادرست می‌دهد؟

- (۱) مجمع‌النوادر دربارهٔ چهار گروه از مردم یعنی دبیر، شاعر، منجم و طبیب نوشته شده است.
- (۲) نثر بوستان مسجع است یعنی گوشه چشمی به شعر دارد. این کتاب دارای هشت باب است.
- (۳) عنصرالمعالی کیکاووس بن اسکندر از امرای قرن پنجم بود و به فارسی و طبری شعر می‌سرود.
- (۴) اخلاق ناصری کتابی نوشتهٔ نصیرالدین توسی که در آن سخنان افلاطون و ارسطو را در حکمت عملی بررسی کرده است.

